

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2024

No 5

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 656 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-mayda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor

Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi

Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti

Sevil Piriyeveva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari

Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Uy-joy qurilishi madaniyati, uning o'ziga xos xususiyatlari va tamoyillari.....	10
Davletov Islambek Xalikovich, Zikrullayev Valixon G'aybullayev o'g'li	
Hududlar investitsiya muhitini oshirish muammolari.....	16
Akbarov Bekmurod Miryakubovich	
Qoraqalpog'iston Respublikasi ellikqal'a tumanida turizm klasterini joriy qilish mexanizmi.....	22
Norchayev Asatullo Norbo'tayevich	
Small Business and Private Entrepreneurship is the Priority Direction of Our Country's Economy.....	28
Tulagan Tukhtaraliev, G'aniev Muhammadjon Xalilovich	
Resurs soliqlarini soliqqa tortish mexanizmlarini takomillashtirish.....	31
Tursunova Zulayxo Abdujobir qizi	
O'zbekistonda muqobil energiya manbalaridan foydalanish elektrotexnika sanoati rivojlanishining istiqboli sifatida.....	34
Uraimjonov Azizbek Raxmonjon o'g'li	
Oliy ta'limning raqobatbardoshligini ta'minlashda ta'lim sifatining mohiyati va asosiy tamoyillari (O'zbekiston misolida).....	40
Egamov Sevinchbek Maxsud o'g'li	
Financial Mechanisms of Supporting Textile Products Export.....	46
Gaybullayeva Gulbaxor Maxmudovna, Yakubova Ugiloy Mamasoliyeva	
O'zbekiston Respublikasida hududlarni mutanosib barqaror rivojlantirish masalalari va yechimlari.....	49
Hojiyev Tal'at Toshpo'latovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida ayollar biznesini shakllantirish yo'llari.....	54
Ibodullayeva Malohat Sirojiddin qizi	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligini rivojlantirishning xorijiy tajribasi.....	57
Bekmirzayev Mirzoxid Adashaliyevich	
Turizm sohasi rivojlanishining istiqbollari.....	61
Ergashev Rahmatulla Xidirovich, Jabborova Zuhra Abdig'ani qizi	
Jahonda kabel bozorini rivojlantirish xususiyatlari va tendensiyalari.....	68
Uralov Olimjon Mahammadjonovich	
Namangan viloyatida yoshlarning iqtisodiy faolligi ko'rsatkichlari dinamikasini tahlil qilish.....	72
Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	
Turizm sohasiga malakali kadrlar tayyorlashdagi muammolar va ularning yechimlari borasida tavsiyalar.....	77
A. I. Raxmatov	
Трансформация внешнеторговых связей Республики Узбекистана.....	83
Ахмедова (Жабборова) Нилуфар Икболжон кизи	
Korxonalarda investitsiyalarni moliyalashtirish manbalari va usullarining tahlili.....	88
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Xusanov Faxriddin Jamoliddin o'g'li	
Turizmning mohiyati xususida nazariy yondoshuvlar va ularning tahlili.....	94
R. I. Pardayev	
Katta hajmga ega bo'lgan maxsus qurtxonalarda boqilayotgan ipak qurtlariga harorat va namlikni ta'siri.....	101
Raxmanova Xurinisho Egamovna	
Mahalliy byudjet daromadlarini shakllantirishda mahalliy soliqlar va soliqdan tashqari tushumlarning ahamiyati.....	104
Rajjaboyeva Dildora Zakirovna	
Banklarda stress-test asosida ESG-risklarni baholash.....	110
Nilufar Sharipova	
Yashil iqtisodiyotni rivojlantirishda banklarda ekologik va ijtimoiy risklarni baholash va boshqarish tizimini joriy etishning ahamiyati.....	114
Karimov Shamsiddin Akram o'g'li	

Qimmatli qog'ozlarni qiymatini baholash usullari va modellari.....	122
Botirxo'ja Aziza Faxmuddin qizi	
Sanoat ishlab chiqarishda diversifikatsiyaning nazariy asoslari.....	127
Davronbek Sharibjonovich Raximov	
Mamlakatimizda innovatsiyalarni moliyalashtirishning amaldagi holati tahlili.....	133
Aminov Farrux Farxadovich	
Raqamli iqtisodiyotda moliyaviy hisobot tahlilini takomillashtirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	138
G. J. Jumayeve	
Qurilish sohasida logistika tizimlariga zamonaviy texnologiyalar bilan ta'minlanganlarning amaliy jihatlari....	141
Mirsodiqov Abdulla Tursunaliyevich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida inson kapitalini boshqarishdagi muammolar	146
Nematova Shaxlo Egamberdiyevna	
Aholi daromdlari va omonatlarini shakllantirishning nazariy asoslari.....	149
Xakimov Zohid Norbo'tayevich	
Tasvirlarga raqamli ishlov berish jarayonini intellektuallashtirish algoritmini yaratish.....	158
Zoirov O'lmas Erkin o'g'li	
Mintaqa iqtisodiyotida investitsiya faoliyatini moliyalashtirish samaradorligini baholash	164
Chilmatova Dilnoza Abdurahimovna	
Возможности внедрения и развития исламских банковских продуктов в рынок Узбекистана.....	168
Иноятова Камола Фуркатовна	
Davlat xizmatchisi faoliyatida ijtimoiy javobgarlikning o'rni	172
X. X. Ikramov	
Korporativ boshqaruv tizimida buxgalteriya hisobini tashkil qilishning o'ziga xos xususiyatlari	176
Abdug'aniyev Muhammadamin Abdug'affor o'g'li	
Hududiy kambag'allik chegaralarini aniqlashning ahamiyati (Qashqadaryo viloyati misolida).....	182
Hamdamov Shahzod Ilhom o'g'li, Alisher Yunusaliyevich Safarov	
Kichik biznesga mahalliy investitsiyalarni jalb qilish va ulardan samarali foydalanishda franshizaning roli	189
Rabimqulov Sherzod Murtozayevich	
Tijorat banklarida marketing strategiyalaridan foydalanishning ilmiy-nazariy asoslari.....	193
Maxamadjanov Akbar Maxamadaliyevich	
Davlat sherikchilik asosida maktab va maktabgacha ta'lim moliyashtirishligini o'ziga xos xususiyatligi.....	198
Boltaboev Murodbek Aybekovich	
Moliyaviy savodxonlikni rivojlantirish davr talabi.....	203
X. I. Boyev	
Banklarda chakana kreditlash turlari va ularni raqamli transformatsiya qilishning zarurligi.....	207
Axmedova Dilrabo Kurbondurdi qizi	
Rasmiy ish bilan bandlik – aholining munosib turmush darajasini ta'minlash demak.....	216
Farhod Bagibekovich Xalimbetov	
Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i uchun qo'llaniladigan soliq imtiyozlarining amaldagi holati va tahlili.....	220
Valiyeva Sayyora Xushbaqovna	
Автомобильная промышленности развитых стран: становление, развитие, пути совершенствования.....	227
Назарова Раъно Рустамовна, Абдухамидова Мафтуна Турсуналт кизи	
Влияние цифровизации на внешнеэкономическую деятельность	232
Шерматовна Ирода Ойбековна, Тиллаев Хуршиджон Сулаймон ўғли	
ИИ в банковском бизнесе: ключ к конкурентной привлекательности	238
Фаттахова Муниса Абдухамитовна	
Tijorat banklari kapitalining iqtisodiy mazmuni va uning tarkibi	243
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	

Особенности банковского кредитования и факторы препятствующие финансово-кредитной поддержке субъектов сферы туристических услуг	248
Розоков Мухаммадазиз Мансурович	
Factoring Operations in Banks.....	253
Boykabilova Iroda, Davronova Dilnoza Damirovna	
Moliyaviy sektordagi aksiyadorlik jamiyatlarining korporativ strategiyasini shakllantirishda risklarni bartaraf etish.....	257
Jaxongirov Rustam Jaxongirovich, Xo'jamurodov Asqarjon Jalolovich	
O'zbekistonning jozibador investitsiya muhitini yaratishda huquqiy asoslarni yanada takomillashtirishning ilmiy va amaliy zaruriyati	264
Oybek Elmuratov	
Qurilish materiallarini ishlab chiqarish korxonalarning boshqarish tizimini takomillashtirish.....	268
Uzakova Umida Ruzievna	
Tashkent Economy – Locomotive of the Country's Economy	274
Akramova Aziza Abduvohidovna, Maqsudov Bunyod Abdusamadovich	
O'zbekiston Respublikasida ishbilarmonlik turizmining tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari.....	278
Musayeva Shoirazimovna, Usmonova Dilfuza Ilhomovna	
Mintaqalar iqtisodiyotining barqaror o'sishini ta'minlashda investitsiyalardan samarali foydalanish mezonlari va ularni hisoblash usullari	284
Norqobilov Nusrat Norsaitovich	
Marketing strategiyasi: raqobatchilik sharoitida tadbirkorlik faoliyatini yuritishning rivojlantirilishi	288
Kutbitdinova Moxigul Inoyatovna, Matrizayeva Dilaram Yusubayevna	
Mahalliy budjetlar mablag'laridan samarali foydalanishni ta'minlashning eng asosiy istiqbolli yo'nalishi	295
S. Y. Ismoilova	
Atrof-muhitga zararsiz, tabiiy tarkibli korroziya ingibitorlari turlarini tahlil qilish	300
Qurbonova Firuza Solexovna	
Oliy ta'lim muassasalarida xarajatlar smetalari ijrosi hisobini yuritish tartibi	306
AbdulAziz Norqo'chqorov Ziyadullayevich	
Tijorat banklarining investitsion faoliyati samaradorligi va uni rivojlantirish yo'llari	312
Olimova Nodira Xamrakulovna	
Baholangan majburiyatlar hisobini takomillashtirish	324
Ochilov Farxodjon Shavkatjon o'g'li	
Qurilish-pudrat tashkilotlarida auditorlik tekshiruvda faoliyat uzluksizligini baholash.....	331
Tulovov Erkinjon To'liqin o'g'li	
Основные направления развития инвестиционной деятельности предприятий.....	335
Махкамова Надира Саидмуратовна	
Milliy statistika axborot tizimlarining funksional jihatlari va o'ziga xos xususiyatlarining tahlili	340
Otajonova Gulhayo Maqsud qizi	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini boshqarish axborot tizimini modellashtirish	345
Xudoyorov Laziz Niyojovich, Ergashova Nargiza Boboxonovna	
Mamlakatimizda aksiz to'lanadigan tovarlarni soliqqa tortish usullari	351
Alimardonov Muxammadi Ibragimovich, Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich	
Iqtisodiy rivojlanish sharoitida investitsiya loyihalarini jalb qilgan mablag'lar orqali moliyalashtirishning zarurligi.....	357
Amonova Dilafroz O'tkurovna	
To'lov tashkilotlarini tashkil etishda xatarlarni boshqarish	362
Axmedov Miraziz Alisherovich	
Korxonada inson kapitalini rivojlantirish tizimi va konsepsiyasini takomillashtirish imkoniyatlari	367
Hamrokulov M. O.	

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida kichik sanoat zonalarini faoliyatining zarurligi va iqtisodiy-huquqiy maqomi.....	375
Shodmonqulov Kamoliddin Murodilloevich	
Bank tizimida marketing faoliyati orqali yangi innovatsion xizmatlarni joriy etishning zamonaviy holati.....	379
Raxmatov Temur Sotiboldiyevich	
Экономическая сущность инновационной деятельности в банковском секторе	388
Шадиева Дилдора Хамидовна	
Yengil sanoat taraqqiyotining xitoy tajribasi va undan o'zbekistonda foydalanish imkoniyatlari	392
Jumaniyazova Feruza Rajabovna	
Tut parvonasi zararkunandasining biologik tarqalishi va zararini oldini olish choralari.....	402
Oybek Toshmurovich Karimov	
Ijtimoiy adolat va ayollar huquqlari: kasbiy kamsitish	406
Iminova Nargizaxon Akramovna	
Ishsizlik nafaqalari tayinlash va xalqaro tajriba.....	412
Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li	
Takroriy ekinlar urug'ini to'g'ridan-to'g'ri nol ishlov berish orqali ekadigan qurilmaga tushadigan yuklamaning nazariy tadqiqoti.....	418
Abdullayev Baxodirjon Valijon o'g'li	
Banklarida jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish tizimining roli.....	422
Abdullayeva Dildora Qudratovna	
Biologik aktivlar hisobini moliyaviy hisobotning xalqaro standartari asosida tashkil etishning uslubiy jihatlari	425
Adxamov Samariddin	
Barqaror iqtisodiy o'sishga erishishda to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarning ahamiyati.....	430
Asqarova Mavluda Turabovna, Otajonova Charosxon Polvonquli qizi	
Ilmiy-innovatsion iqtisodiyotda suv xo'jaligini rivojlantirish muammolari, yechimlar va natijalar: fundamental asosda.....	435
Babadjanov Abdirashid Musayevich	
Budjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobini yuritishning milliy va xalqaro standartlari.....	441
Maxamadaliyeva Mahliyoqon Maxamadmurod qizi	
Tijorat banklari aktivlari va ularni samarali boshqarish nazariy asoslari.....	448
Masharipov Maxmud Bekturdiyevich	
Tijorat banklarning moliyaviy faoliyatida yuzaga keladigan xavf-xatar va uning mohiyati	453
Rashidov Raximjon Iskandarovich, Abduraxmonov Anvar Akbar o'g'li	
Kichik sanoat zonalarini barpo etish va rivojlantirish omillari va hozirgi holatining tahlili	459
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
Moliyaviy menejment tizimi samaradorligini oshirishda raqamli marketing strategiyasidan foydalanish	466
Sobirjonov Sanjar Sobirjonovich	
O'zbekiston Respublikasi moliyaviy tizimida byudjetdan tashqari jamg'armalarning ahamiyati va o'rni.....	473
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Babanazarova Gulzar Ziuatdinovna, Ajibayeva Raiya Maxsudovna	
Aholi daromadlarini oshirishda asalarichilikning o'rni	479
Xudayarova Zuxra Yuldashevna	
Цифровые и традиционные методы сбора информации в маркетинговых исследованиях: сравнительный анализ.....	482
Бекназова Комилахон Миркамол кизи	
Tijorat banklari faoliyatida iqtisodiy risklar va ularni nazariy asoslari.....	490
Burxonov Asliddin Asqar o'g'li	
Biznes tuzilmalarini diversifikatsiya qilish modellari va usullari hamda innovatsion rivojlanish strategiyalarining qiyosiy tavsifi.....	497
Matyoqubova Dilfuza Olimboyevna	

Тенденции развития пищевой промышленности Узбекистана.....	503
Назарова Раъно Рустамовна, Нигматуллаева Гульчехра Нуруллаевна	
Soliq-bojxona siyosatining dolzarb masalalari va ularni takomillashtirish yo'nalishlari.....	509
Usmonov Kaxramonjon Akbaraliyevich	
Статистический анализ факторов, влияющих на бренд молока и молочных продуктов в Узбекистане	513
Холдарова Фариза Тухтабаевна	
Правовое регулирование рынка цифровых активов и криптовалют.....	519
Якубова Ш. Ш., Рашидов Рахимжон Искандарович	
Efficiency of Internal Audit Service and Report Improvement: Control of Sanatorium-Wellness Institution	528
Shafkarov Fahriddin Khudaiberdievich	
Development of Digital TV Services in the Conditions of Digitalization of the Economy.....	534
Farhad Karimov	
Kichik biznes faoliyatida muhim muvaffaqiyat omillarini belgilashning ahamiyati va ularni baholash.....	538
Kabulova Nurg'o'zal Umirbek qizi	
Barqaror iqtisodiy o'sishni ekonometrik tadqiq etish.....	541
Muminova Maxbuba Abduvafayevna	
Korxonaning moliyaviy-xo'jalik faoliyati ko'rsatkichlarini baholash.....	548
Musurmonova Mahbuba Omonovna	
Tadbirkorlik subyektlari tashqi savdo faoliyatini ichki tartibga solishni takomillashtirishning ayrim jihatlarini..	552
To'rayev Nurbek Muxammadovich	
Temir yo'l transportida xizmat ko'rsatish jarayonini rivojlantirishning retseptiv tahlili.....	557
Raxmonov G'ayrat Ismatulloyevich	
Strategik boshqaruv hisobi va uning uslubiyotini takomillashtirish masalalari.....	562
Sharipova Shoxida Abdinabiyeвна	
O'zbekiston Respublikasida "yashil" iqtisodiyotni qo'llab-quvvatlashning iqtisodiy mexanizmlari.....	567
Shodmonov Ruslan G'olib o'g'li	
Institutsional investorlar faoliyatini tashkil etishning kontseptual jihatlarini	574
Sultanov Maxmud Axmedovich	
Tijorat banklari foydasini soliqqa tortishning ayrim me'yoriy-huquqiy asoslari	578
Turanov M. Sh.	
O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotining rivojlanishida tijorat banklarining o'rni.....	586
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Babanazarova Gulzar Ziuatdinovna, Zubaydullayeva Zulayxo Karimovna, Kaxarova Dildora Erkinovna	
O'zbekistonda tayyor kiyimlar bozori ko'lamini oshirishda marketing strategiyalarining samaradorligi.....	596
Urazov Mansur Musurmanovich	
Yevropaga barqaror eksport va qishloq xo'jaligida yashil rivojlanish uchun	
Mosh bozori strategiyalarining ta'sirini baholash	599
Valiyeva Aziza Anvar qizi	
Rangli tasvirlarga raqamli ishlov berish jarayonlarini paralellashtirish	605
Xidirova Barchinoy Ilxomovna	
Korxonalarda ishchi personal ehtiyojlarini motivatsiyaga ta'siri	610
Aripov Oybek Abdullayevich, Axmedov Muzaffar Shokirjonovich	
Цифровые и традиционные методы сбора информации в	
маркетинговых исследованиях: сравнительный анализ	615
Бекназова Комилахон Миркамол кизи	
Iqtisodiyotning erkinlashtirilishi sharoitlarida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari.....	623
Botirova R. A., Sirojiddinov I. Q.	
Positioning Textile Products in Competitive Strategy	626
Икрамова Нодира Бурхон кизи	

Sanoatni tarkibiy o'zgarishlar asosida maqbullashtirish va samaradorlik ko'rsatkichlarini prognozlash.....	631
Kasimov Azamat Abdukarimovich	
O'zbekiston Respublikasi budjetini shakllanishida egri soliqlarni undirishning fiskal samaradorligi	638
Abdulxayeva Shahnoza Muxammadiyevna	
To'qimachilik klasterlari eksport salohiyatini boshqarish masalalari.....	645
Mamasoliyev G'ayratbek Maxamadyusupovich	
Влияние плодородности почвы на урожайность хлопчатника в хлопково-текстильных кластерах Республики Каракалпакстан	650
Сагиева Молдир Оразбай кизи	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA "YASHIL" IQTISODIYOTNI QO'LLAB- QUVVATLASHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI

Shodmonov Ruslan G'olib o'g'li

Xalqaro Nordik universiteti tayanch doktranti

Ilmiy rahbar: Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich

Iqtisodiyot fanlari doktrori (DSc), professor

Annotatsiya: Mazkur tadqiqot O'zbekiston Respublikasida „yashil“ iqtisodiyotni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlashning iqtisodiy mexanizmlarini tahlil qilishga bag'ishlangan. „Yashil“ iqtisodiyot, iqlim o'zgarishiga qarshi kurash, atrof-muhitni muhofaza qilish hamda tabiiy resurslardan barqaror foydalanishni ta'minlash maqsadida joriy etiladigan iqtisodiy strategiya va amaliyotlar majmui sifatida qaraladi. Ushbu maqolada, O'zbekistonda „yashil“ iqtisodiyotni rivojlantirishning dolzarb vazifalari, shuningdek, bu yo'nalishdagi asosiy muammolar va ularni hal etish bo'yicha takliflar keltirilgan.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, barqaror rivojlanish, yashil investitsiya, yashil energetika, qayta tiklanadigan energiya, yashil o'sish, yashil taraqqiyot, yashil tiklanish.

Abstract: This study is devoted to the analysis of the economic mechanisms of development and support of the "green" economy in the Republic of Uzbekistan. "Green" economy is considered as a set of economic strategies and practices introduced in order to combat climate change, protect the environment and ensure sustainable use of natural resources. This article presents the current tasks of the development of the "green" economy in Uzbekistan, as well as the main problems in this direction and proposals for their solution.

Key words: green economy, sustainable development, green investment, green energy, renewable energy, green growth, green development, green recovery.

Аннотация: Данное исследование посвящено анализу экономических механизмов развития и поддержки "зеленой" экономики в Республике Узбекистан. "Зеленая" экономика рассматривается как совокупность экономических стратегий и практик, внедряемых в целях борьбы с изменением климата, защиты окружающей среды и обеспечения устойчивого использования природных ресурсов. В данной статье представлены текущие задачи развития "зеленой" экономики в Узбекистане, а также основные проблемы в этом направлении и предложения по их решению.

Ключевые слова: зеленая экономика, устойчивое развитие, зеленые инвестиции, зеленая энергетика, возобновляемые источники энергии, зеленый рост, зеленое развитие, зеленое восстановление.

KIRISH

So'nggi yillar ichida "yashil" iqtisodiyot g'oyasi nafaqat ekologiya iqtisodchilari, balki dunyoda ham keng muhokama qilinadi. Bu borada turli siyosiy forumlarda, davlat rahbarlari, siyosatchi olimlar tomonida bu masalaga ko'p bora to'xtalib kelinayotganligi "yashillashtirish" siyosatiga bo'layotgan jiddiy e'tibor bo'lib hisoblanadi. Bugungi kunda zamonaviylashgan iqtisodiyot sharoitida insoniyat ehtiyoji ham misli ko'rilmagan tarzda oshib bormoqda. Bundan kelib chiqadiki, ehtiyojlarni qondirish uchun zarur bo'lgan resurslarni olishda tabiatga "murojaat qilish" ham ko'payib bormoqda. "Yashil" iqtisodiyot mana shunday o'zgarishlar kelajak avlod hayotiga salbiy ta'sir qilishini oldini olish va ular uchun ham farovon hayot ta'minlash zaruriyatidan kelib chiqmoqda. Agarda amalga oshirilayotgan iqtisodiy munosabatlarning tabiatga salbiy ta'siri oldi olinmasa, u nafaqat kelajak avlod hayotiga, balki jamiyatning hozirgi sharoitiga ham jiddiy salbiy ta'sir ko'rsatadi. Va aksincha, insoniyatning atrof tabiiy muhitga munosabati o'zgarsa, ularda avvalo, ekologik madaniyat rivojlansa, ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish va mahsulotni iste'mol qilish bilan munosabatlar "yashillashtirish" sa'y-harakatlariga moslashsa, albatta, biz va kelajak avlod hayotining ijobiy tarafga o'zgaradi. Ya'ni "yashil" iqtisodiyot aholi farovonligini ta'minlashdagi va iqtisodiy o'sishda kabi barqaror rivojlanishda muhim ahamiyat kasb etadi.

“Yashil” iqtisodiyotni rivojlantirishda energetika tarmog’ida resurslardan tejamkorlik bilan foydalanish samaradorligi past darajada ekanligi, tabiiy resurslardan oqilona foydalanilmayotganligi, texnologiyalar yangilanishining sustligi, “Yashil” iqtisodiyotni rivojlantirish uchun innovatsion yechimlarni joriy etishda kichik biznes ishtirokining yetarli emasligi mamlakatni barqaror rivojlantirish sohasidagi ustuvor milliy maqsadlar va vazifalarga erishishga halaqit qilmoqda. Bu sohada uzoq muddatli strategiyani mavjud emasligi “yashil” texnologiyalarni joriy etish va “yashil” iqtisodiyotga o’tish bo’yicha tizimli choralar ko’rishni ta’minlashga yo’l qo’yamayabdi.

Mamlakatimizning “yashil” iqtisodiyot asosida barqaror rivojlanishni ta’minlashda O’zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan 2019-yil 4-oktabrda tasdiqlangan “2019–2030-yillar davrida O’zbekiston Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o’tish strategiyasini tasdiqlash to’g’risida”gi qaror bu islohotlarni jadall amallga oshirishda muhim tarixiy ahamiyatga ega hujjatdir¹.

O’zbekiston Respublikasi Prezidentimizning 2021-yil 9-aprelda “O’zbekiston Respublikasida qayta tiklanuvchi va vodorod energetikasini rivojlantirish chora tadbirlari to’g’risida”² qarorida Respublika hududida vodorod energetikasi infratuzilmasini yaratish, qayta tiklanuvchi va vodorod energetikasi sohaslarida ilmiy va amaliy izlanishlarning natijalarini ko’paytirish, innovatsion texnologiyalarni ishlab chiqishga joriy etish, shu jumladan, “yashil” iqtisodiyotga o’tishni taminlash vazifalari belgilab berilgan.

Adabiyotlar tahlili. Atrof-muhit iqtisodiyoti va ekologiya iqtisodiyotining rivojlanishi asosida ilgari surilgan tamoyillarning iqtisodiy siyosatga joriy etilishi natijasida “Yashil” iqtisodiyot tushunchasi shakillana boshlagan. Ilk bor “yashil” iqtisodiyot atamasi 1989-yilda Buyuk Britaniyalik atrof-muhit iqtisodchilari tomonidan “yashil iqtisodiyotni rivojlantirish rejası”, deb atalgan, hukumat uchun yozilgan hisobotda qo’llanilgan³.

Yashil iqtisodiyot – bu insoniyat va tabiat o’rtasidagi uyg’un o’zaro tasirni qo’llab quvvatlaydigan va bir vaqtning o’zida har ikkala ehtiyojni bir hil qondirishga harakat qiladigan, resurslardan samarali foydalanish va atrof-muhitga zarar yetkazmasdan barqaror rivojlanishga qaratilgan iqtisodiyotning metadalogiyasidir.

Aytish joizki, “Yashil” iqtisodiyot tushunchasi ilk marotaba 1989-yilda qo’llanilganligiga qaramasdan iqtisodiy adabiyotlarimizda uning aniq, yagona va umumiy qabul qilingan ta’rifi mavjud emas. Shu tufayli “yashil iqtisodiyot” tushunchasi adabiyotlarda turlicha talqin qilingan. Ayrim adabiyotlarda “Yashil” iqtisodiyot tabiatiga yordam beruvchi, ko’maklashuvchi va foyda keltiradigan yangi texnologiyalar va ekotizimlar sifatida o’rganiladi, boshqa tadqiqotlarda esa mamlakat tabiatini yaxshilashga yordam beruvchi iqtisodiyotning yangi tarmog’i sifatida tadqiq qilinadi. Shuningdek uchinchi guruh iqtisodiyot tadqiqotchilari, “Yashil” iqtisodiyot - bu ekologik toza mahsulotlar yaratishga yo’naltirilgan rivojlanishning yangi bosqichi deb hisoblab, uning asosini sof va “yashil” texnologiyalar tashkil etishini tavsiflashgan.

“Yashil” iqtisodiyot tushunchasining nisbatan to’liq ta’rifi BMTning Atrof-muhitni muhofaza qilish dasturi (UNEP) tomonidan ishlab chiqilgan. Unda “Yashil” iqtisodiyot – bu insonlar faravonligi va ijtimoiy tengligining yaxshilanishi, ekologik risklar va ekologik taqchilliklarni sezilarli darajada kamaytirishga olib keladigan iqtisodiyotdir, deb keltirilgan⁴.

Iqtisodiy fanlar doktori, professor M. Pardayevning fikricha, “Yashil” iqtisodiyot bu iqtisodiy tizim hisoblanib, uning bosh maqsadi sayyoramizning ekologiyasi va uni saqlab qolish bilan birga iqtisodiyotning barcha sohaslarini rivojlantirishga qaratilgandir⁵.

Ya’ni “Yashil” iqtisodiyot deganda, inson hayoti va sog’lig’i uchun zarur bo’lgan resurslarni, atrof- muhit va ekologiyani bir butun holda saqlab qolib ishlab chiqarish va xizmat ko’rsatish sohaslari bilan bog’liq iqtisodiyotni yanada rivojlantirishni amalga oshirishga asoslangan iqtisodiy faoliyatning yangi yo’nalishi tushuniladi. Uning fikricha aholi turmush darajasini oshirish uchun moddiy ne’matlarni yaratishni barqaror ravishda ekologiya va Atrof-muhitga ziyon bermasdan ko’paytirib borish lozim. Shuningdek, qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalangan holda ishlab chiqarish va iqtisodiyotni rivojlantirish, jamoat transportini ham elektr quvvati bilan yuradiganga almashtirish, energiyani tejaydigan binolarni barpo qilish kabi yo’nalishlarda ishlarni olib borish lozim.

METODOLOGIYA

“Yashil” iqtisodiyot konsepsiyasining maqsadi barqaror iqtisodiy o’sishni taminlash va investitsiyalar faolligini oshirish bilan bir qatorda Atrof-muhit muhofazasi va ijtimoiy integratsiya sifatini yaxshilash hisoblanadi. Mazkur maqsadga erishish uchun davlat va xususiy investitsiyalarni barqaror rivojlantirishning ekologik va ijtimoiy omillariga keng miqyosda jalb etish zarur bo’ladi⁶.

1 <https://lex.uz/docs/-4539502>

2 <https://lex.uz/docs/-5362032>

3 Blueprint for a Green Economy: David Pearce, Anil Markandya and Edward B. Barbier. Earthscan, London, Great Britain, 1989. 192 pp

4 Навстречу “зеленой” экономике: пути к устойчивому развитию и искоренению бедности / Штайнер А., Айрис Р., Бэсса С. И др: ЮНЕП/Грид Арендаль, 2011. С. 17

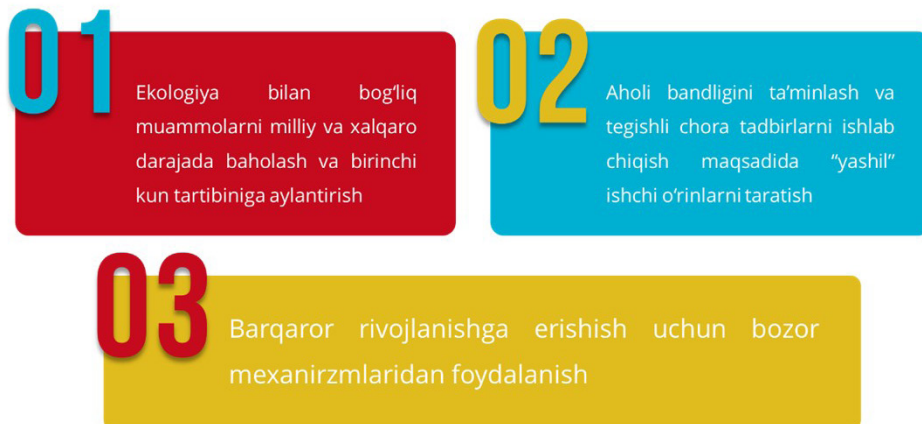
5 <https://zarnews.uz/ma'lumotlari>

6 Yashil iqtisodiyot: Darslik. / A.V.Vaxabov, Sh.X.Xajibakiev va boshqalar. – Toshkent.: “Universitet”, 2020. –262 b.

“Yashil” iqtisodiyot konsepsiyasi tarafdorlari amal qilayotgan iqtisodiy tizim aholi turmush darajasini yaxshilashga muayyan ijobiy natijalar olib kelayotganiga qaramasdan mukammal hisoblanmaydi. Ekologiya buzilishi, tabiiy kapital cheklanganligi va ularning tugab borayotganligi, shuningdek kambag‘allik darajasining ortib borishi, oziq-ovqat, chuchuk suv, energiya yetishmasligi, odamlar va mamlakatlar o‘rtasidagi tengsizlik kabi muammolar amaldagi iqtisodiy tizimning mukammal emasligini isbotlovchi holatlar hisoblanadi.

UNEP tomonidan 2008-yilda “yashil” iqtisodiyotni rivojlantirish tashabbusi ilgari surilgan bo‘lib, quyidagi tamoyillarga asoslangan:

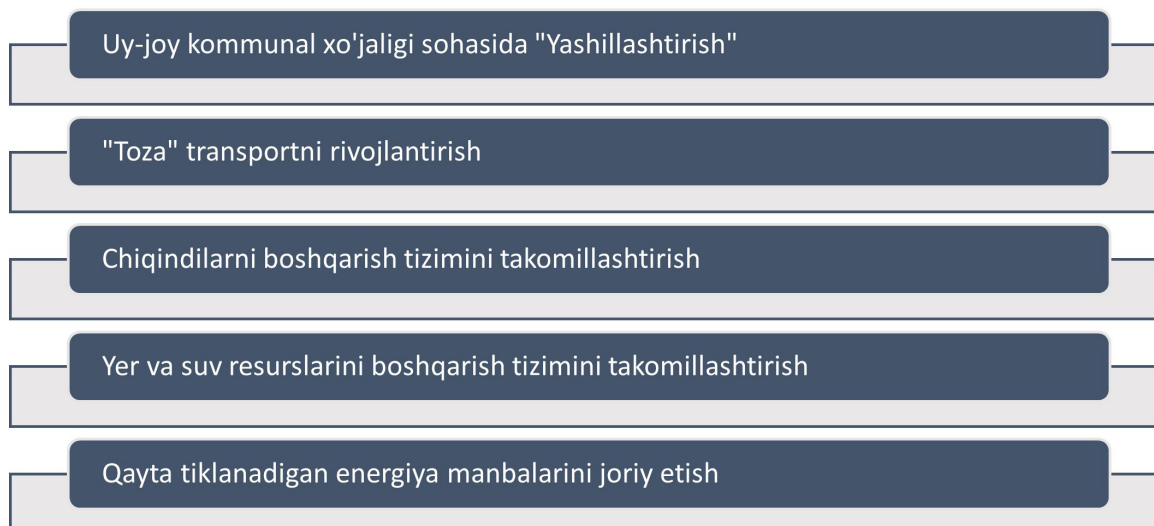
1-rasm: “Yashil” iqtisodiyotni rivojlantirish tamoyillari⁷

“Yashil” iqtisodiyot konsepsiyasi quyidagi aksiomalarga tayanadi: cheklangan muhitda ta‘sir doirasini cheksiz kengaytirishning mumkin emasligi, resurslar cheklanganligi sharoitida o‘tib borayotgan ehtiyojlarni qondirish imkoniyatining yoqligi va yer sharida hamma narsalarning o‘zaro bog‘langanligi⁸.

UNEP tadqiqotiga ko‘ra jahon tabiiy resurslaridan oqilona va samarali foydalanish kelgusi avlod uchun 2050-yilga qadar har yili 2 trln.dollar iqtisodiy foyda olish imkonini yaratadi. Dunyo aholisining soni bu davrga borib 28%ga, aholi jon boshiga resurslardan foydalanish darajasi 71% ga ortishi bashorat qilinmoqda⁹.

“Yashil” iqtisodiyotni shakllantirish “yashil o‘sish”ni ta‘minlab beradi va barqaror rivojlanish strategiyasini amalga oshirishga yordam beradi. “Yashil” iqtisodiyotni barqaror rivojlanishning uzoq muddatli maqsadlariga erishishida muhim asos qilib olish mumkin.

“Yashil iqtisodiyot”ga o‘tish, aksincha, kelajak avlodlarni ekologik haf hatarlarga yoki ekologik tanqislikka duchor qilmasdan, aholi farovonligi va hayot sifatini yaxshilashni ta‘minlaydi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, mutaxassislar “Yashil” relslarga o‘tishning beshta asosiy yo‘nalishini belgilab olishgan (2-rasm).

2-rasm: “Yashil” relslarga o‘tishning beshta asosiy yo‘nalishi¹⁰

7 Muallif ishlanmasi

8 Вацалова; 2020.

9 UNEP. (2022), Publication UNEP. United Nations Environment Program. <http://www.unep.org/climatechange/>

10 Muallif ishlanmasi.

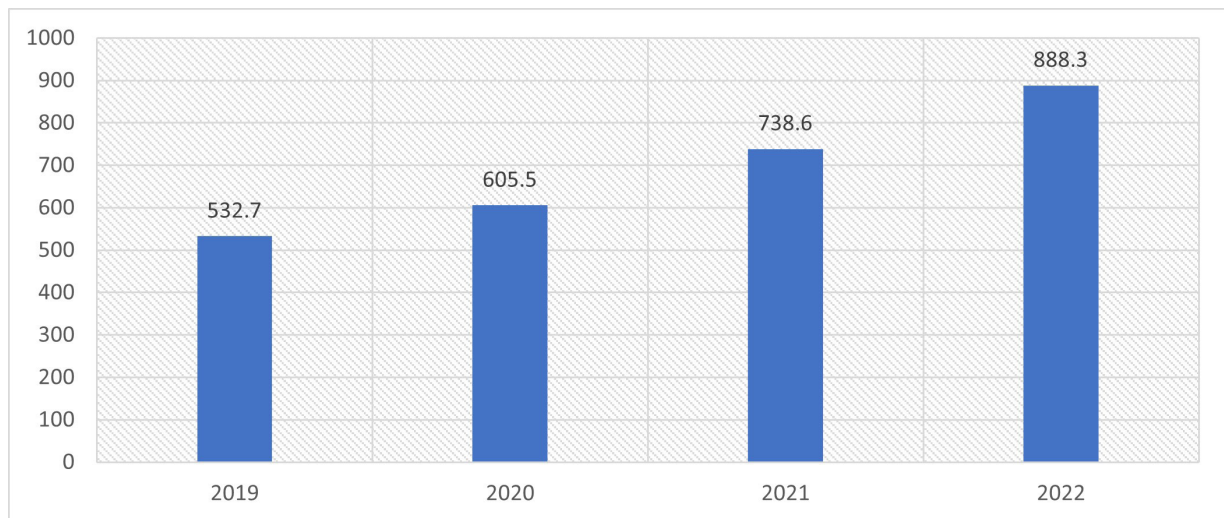

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston iqtisodiyotida tarkibiy o'zgarishlarning uzoq muddatli strategiyasini ishlab chiqish nafaqat ichki, balki global jarayonlar va muammolarni hisobga olishni taqozo etadi. Shu nuqtai nazardan barqaror iqtisodiy rivojlanishning yangi, resurslardan samarali foydalanishga asoslangan, innovatsion iqtisodiyotga o'tish izchil tarkibiy o'zgarishlarni amalga oshirish va barqaror taraqqiyotning eng samarali vositalaridan biri hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev takidlaganidek, "2020-yilda makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va inflyatsiyani jilovlash – iqtisodiy islohotlar jarayonidagi bosh vazifamizdir. Biz, shu yildan boshlab inflyatsiyaviy targetlash tizimini joriy qilishga o'tdik. Bu borada Iqtisodiyot va sanoat vazirligi, Markaziy bank, Moliya vazirligi iqtisodiy o'sish bilan inflyatsiya o'rtasida muvozanatni ta'minlashi, tashqi xavf-xatarlarni hisobga olishi zarur"¹¹.

Shuningdek, davlat fiskal siyosati ham makroiqtisodiy barqarorlikga erishishda katta ahamiyatga ega hisoblanadi. Fiskal siyosat davlat iqtisodiyotini tartibga solishning asosiy vositalaridan biri hisoblanadi, hamda makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga, tadbirkorlik faoliyatini qo'llab quvvatlashga va mamlakat aholisini turmush darajasiga faol ta'sir qiladi.

3-rasm: 2019–2022-yillarda YaIM tarkibi. (trln, so'm)¹²

Dastlabki malumotlarga ko'ra, 2022-yilda O'zbekiston Respublikasi yalpi ichki mahsuloti (YaIM) hajmi joriy narxlarida 888.3 trillion so'mni tashkil etdi va o'sish 10,9 foiz bo'ldi. 2020–2021-yillarda bu ko'rsatkich mos ravishda 605.5 trillion so'm va 738.6 trillion so'mni tashkil qilgan edi.

1-jadval: Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish ko'rsatkichlari¹³

Ko'rsatkichlar	Trln.so'm	2021-yilga nisbatan % hisobida
YaIM jami	888.3	10,9
Qishloq xo'jaligi	317,8	104,0
Qurilish	107,4	106,8
Investitsiya	245,0	105,2
Sanoat ishlab chiqarish	451,6	108,7
Istamol tavarlari ishlab chiqarish	152,0	113,5
Xorijiy savdo aylanmasi	42,1	116,0
Xizmat ko'rsatish	283,3	119,2

Jahon banki 2022-yilda O'zbekiston iqtisodiyotini 4,3 foizga o'sishini prognoz qilgan edi. 1-jadval ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining o'rtacha yillik kursi bo'yicha hisoblangan YaIM hajmi 57,7 mlrd AQSH dollarini tashkil qilgan.

11 <https://xs.uz/uz/post/Shavkat-Mirziyoyev-Makroiqtisodiy-barqarorlikni-ta'minlash-va-inflyatsiyani-jilovlash-iqtisodiy-islohotlar-jarayonidagi-bosh-vazifamizdir>

12 O'zbekiston Respublikasi statistika Qo'mitasi rasmiy sayti va nashrlari asosida muallif tomonidan tuzildi

13 <https://stat.uz> ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tayyorlandi

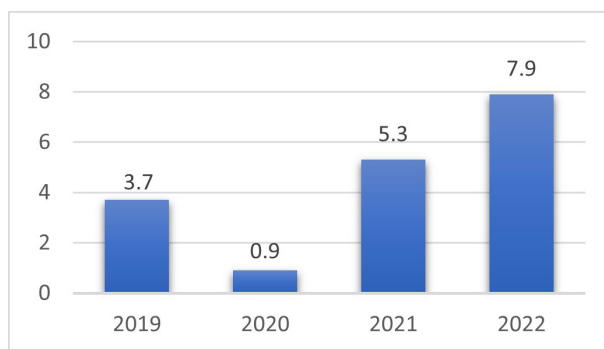
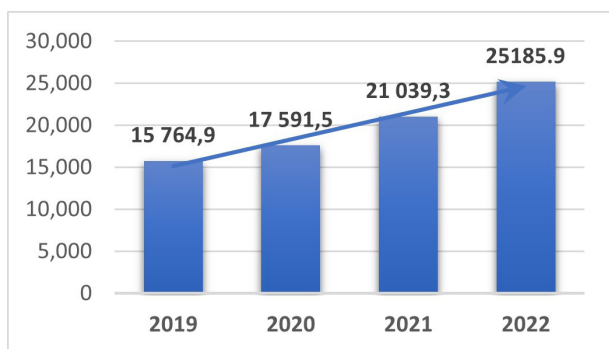
Respublikamizda 2022-yilda qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmi 317,8 trln so'mni tashkil etib, o'tgan yilning mos davriga nisbatan 4 % ga o'sgan.

2-jadval: Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha YaIM ishlab chiqarish hajmi¹⁴

Ko'rsatkichlar	2019-yil	2020-yil	2021-yil	2022-yil
I. YaIM-jami	532 712,	605 514,9	738 425,2	888 341,7
shu jumladan:				
Tarmoqlarning yalpi qo'shilgan qiymati	379 152,90	484 128,70	557 831,50	681 423,70
Mahsulotlarga sof soliqlar	45 575,80	45 262,70	44 361,50	53 164,00
II. Tarmoqlarning yalpi qo'shilgan qiymati	379 152,90	484 128,70	557 831,50	681 423,70
Qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi	113 660,70	130 306,90	151 279,60	183 518,50
Sanoat (qurilishni qo'shgan holda)	117 905,00	166 698,60	190 736,40	235 408,90
Sanoat	95 803,80	136 103,10	153 188	189 606,80
qurilish	22 101	30 595,40	37 548,50	45 802,10
Xizmatlar	147 587,20	187 123,20	215 815,50	262 496,30
savdo, yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar	26 747,90	32 501,80	37 341,30	47 577,50
tashish va saqlash, axborot va aloqa	30 616,00	36 630,4	39 125,80	48 851,30
boshqalar	90 223,30	117 991,10	139 348,40	166 067,50

2022-yilda YaIMning iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha o'sishi quyidagicha qayd etilgan. Qishloq, o'rmon va baliqchilik faoliyati 4 foiz, sanoat 8,7 foizni, qurilish 6,8 foizni, savdo, yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar 13 foizni, tashish va saqlash, axborot hamda aloqa xizmatlari 17,2 foizni, boshqa xizmat tarmoqlari 5,9 foizni va mahsulotlarga sof soliqlar 6,7 foizni tashkil etgan.

Mamlakatimiz real YaIMning o'sish sur'atlarini tahlil qiladigan bo'lsak, 2012–2022-yillardagi eng past tendensiya 2020-yilda kuzatilgan bo'lib, ushbu ko'rsatkich, 1,6 foizni tashkil etgan. Real YaIMning eng yuqori ko'rsatkichlari 2012–2015-yillarda kuzatilgan bo'lib, bunda o'sish sur'ati o'rtacha 8 foizni tashkil etgan. Shunga mos ravishda davlat byudjeti daromadlari ham xarajatlari ham YaIMga nisbatan o'rtacha 21,0 foizlik darajalarni tashkil etgan.

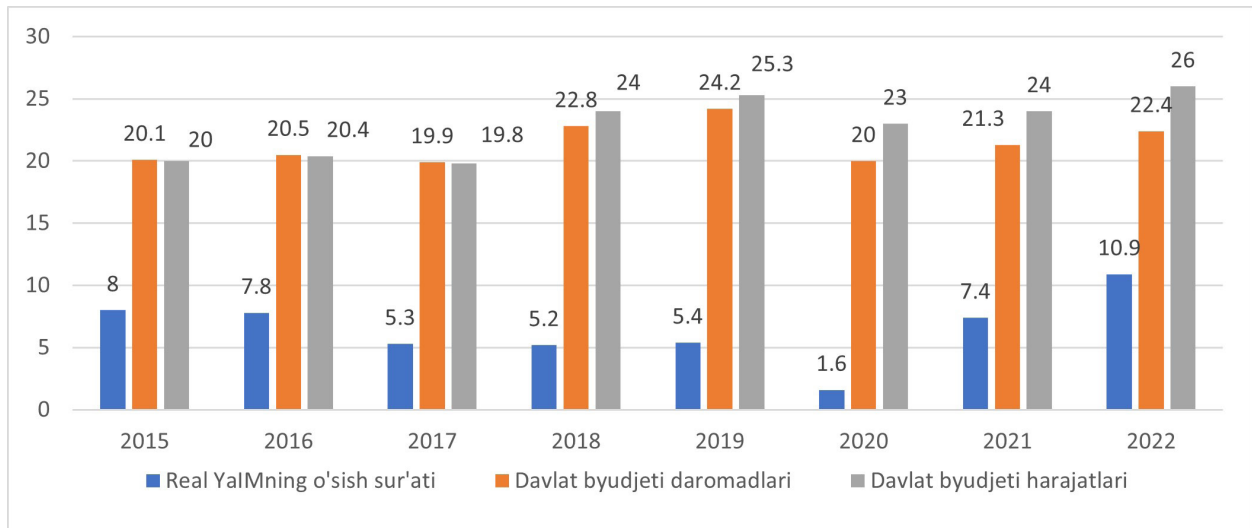

4-rasm: 2019–2022-yillarda O'zbekiston Respublikasida aholi jon boshiga YaIM hajmi (joriy narxlarida, ming so'm) va o'sish sur'atlari (o'tgan yilga nisbatan foiz hisobida)

Manba: O'zbekiston Respublikasi statistika Qo'mitasi rasmiy sayti va nashrlari asosida muallif tomonidan tuzildi.

4-rasm ma'lumotlariga ko'ra 2022-yilda O'zbekiston Respublikasida aholi jon boshiga YaIM hajmi 25 mln so'mni yoki 2 201 dollar ekvalentiga teng bo'ldi (dollarining o'rtacha kursi 2022 yilda 11400 so'm) tashkil etdi va bu ko'rsatkich 2021- yil bilan taqqoslaganda 7,9 % ga o'sdi. Aholi jon boshiga YaIM o'sish sur'ati 2019–2020-yillarda mos ravishda 3,7 % va 0,9 % ni tashkil etgan.

14 <https://stat.uz> ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tayyorlandi.

5-rasm: 2015–2022-yillarda real YalM o'sish sur'atlari, davlat byudjeti daromadlari va xarajatlari (YalM nisbatan foiz hisobida)¹⁵

5-rasmlardagi ma'lumotlarga ko'ra, mamlakatimizning 2015–2022-yillar oralig'idagi davlat byudjet sarf-xarajatlari va daromadlarining o'zgarishi real YalMning o'sish sur'atlari bilan mutanosib ravishda o'zgarish tendensiyasiga ega bo'lgan. 2015-yilda davlat byudjet daromadlari YalMga nisbatan 20,1 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2022-yilda esa bu ko'rsatkich 22,4 foizga ko'paygan. Davlat byudjet xarajatlari esa mos ravishda 2015-yil 20 foiz, 2022-yilda 26,1 foizga oshgan.

XULOSA VA TAKLIFLLAR

Milliy iqtisodiyotni rivojlantirish va liberallashtirishning ustuvor yo'nalishlaridan biri bu iqtisodiyotda energiya va resurslar sarfini kamaytirish, ishlab chiqishga energiya tejaydigan texnologiyalarni keng joriy etish, hamda qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanishni ko'lamini kengaytirish, iqtisodiyot tarmoqlarida mehnat unumdorligini oshirish hisoblanadi.

Yuqorida keltirilgan ma'lumotlardan xulosa qilib fikr yuritimizki, qayta tiklanuvchi energiya manbalari ulushini O'zbekiston energetika sohasidagi salmog'ida oshirib borish bugunning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Yuqorida sanab o'tilgan investitsion loyihalar ortidan mamlakatimizga dunyoning ilg'or raqamli texnologiyalari, zamonaviy qurilmalar bilan birgalikda undan samarali foydalanish dasturlari, ish uslubi, bilim-tajriba kirib keladi. Muqobil energiya manbalarining davlat miqyosidagi yirik loyihalari, o'z navbatida, aholi xonadon, dala hovlilar, kichik va o'rta biznes korxonalarida "yashil" energiya manbalaridan mustaqil ravishda foydalanishiga o'ziga xos turki bo'lib xizmat qiladi.

Uylar, bino va inshootlar energiya tejamkorlik va energiya samaradorlik nuqtai nazari bilan puxta muhandislik xulosalariga tayangan holda qurila boshlaydi. Hatto ayrim tadbirkorlar o'z ehtiyojidan ortgan elektr energiyasini energetika bozorida sotib, buning evaziga foyda olishi, mamlakatimizning olis-olis hududlarida yangi ish o'rinlari yaratilishiga asos bo'lib xizmat qiladi.

O'zbekistonda uzoq muddatli istiqbolli "yashil" iqtisodiyotga o'tish strategiyasida ham asosiy to'rtta ustuvor yo'nalishlar belgilangan bo'lib asosiy etibor energiya samaradorligini oshirishga, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini o'zlashtirishga, iqlim o'zgarishlari oqibatiga moslashish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning iqtisodiy mexanizmlarini ishlab chiqishga qaratilgan.

Iqtisodiyotda energiya va resurslar sarfini kamaytirish, energiya tejaydigan texnologiyalarni ishlab chiqishga joriy etish, shuningdek tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning asosiy ustuvor yo'nalishi hisoblanadi. Bu esa, o'z navbatida, energiya xavfsizligiga, bo'sh ish o'rinlarini yaratilishiga, aholi turmush darajasining yaxshilanishiga va mamlakat rivojlanishiga jiddiy ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvarda "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi" to'g'risidagi PF-60-son Farmoni. <https://www.lex.uz>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrda "2019–2030-yillar davrida O'zbekiston Respublikasining "Yashil" iqtisodiyotga o'tish strategiyasi" to'g'risidagi PQ-4477-son qarori. <https://www.lex.uz>

¹⁵ <https://openbudget.uz> ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tayyorlandi.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 9-yanvarda "O'zbekiston Respublikasining 2020–2022-yillarga mo'ljallangan investitsiya dasturini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4563-son qarori. <https://www.lex.uz>
4. Blueprint for a green economy: David Pearce, Anil Markandya and Edward B. Barvier. Earthscan, London, Great Britain, 1989.192 rr.
5. Вацалова Т.В. Экологические основы природопользования. Устойчивое развитие: учебное пособие. –М.: Юрайт, 2020. С. 56.
6. Greening the Global Economy. Hardcover- November 13, 2015. – 176 p.
7. Vaxabov A.V., Xajibakiev SH.X, "Yashil" iqtisodiyot asosida barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashning nazariy va amaliy jihatlar. Ilmiy elektron jurnal. XXI asr: fan va ta'lim masalalari. 2017 y.
8. Vaxabov A.V, Xojibakiev SH. X, Toshmatov SH. A, Butaboyev M.T "Yashil" iqtisodiyot darslik. Toshkent- 2020. B-39
9. <https://www.unep.org> Birlashgan Millatlar Tashkiloti Atrof-muhit bo'yicha dasturi rasmiy veb sayti.
10. <https://worldgreeneconomy.org> Dunyo Yashil iqtisodiyoti veb sayti.
11. <https://ecouz.uz> O'zbekiston Respublikasi Ekologik partiyasi rasmiy sayti.
12. <https://minenergy.uz> O'zbekiston Respublikasi Energetika Vazirligi rasmiy sayti.
13. <https://lex.uz/> O'zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari elektron bazasi.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.